

Cursus Narratieve analyse

samengesteld door dr. F.M.R.C. Basten

[campus]OrléoN

2012

- Module 1. Narratieve theorie
- Module 2. Maken van een onderzoeksdesign
- Module 3. Narratief interviewen
- Module 4. Analyse van het wat
- Module 5. Analyse van het wie**
- Module 6. Analyse van het hoe
- Module 7. Rapporteren van narratief onderzoek
- Module 8. Didactiek van narratieve analyse

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Voor contact: info@campusorleon.nl.

Analyse van het “wie”

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Wat is een “Wie”?	4
1.1 Wat vertelt een “wie”?	4
1.2 Wie zijn je vertellers?	5
2. Waar is de verteller?	9
2.1 Vertelniveaus (diegesis)	10
2.1.1 <i>Externe verteller</i>	10
2.1.2 <i>Interne verteller</i>	11
2.1.3 <i>Raamverteller</i>	11
2.1.4 <i>Vertelniveau en betrokkenheid</i>	12
2.2 Focalisatie	12
3. Wie is een “wie”?	17
3.1 Agency	17
3.2 Personages	22
3.3 Karakters	24
3.3.1 <i>Flat characters</i>	24
3.3.2 <i>Round characters</i>	27
3.3.3 <i>Karakters van individuen</i>	28
3.4 Kenmerken	29
3.5 Narratieve beleidsteksten	30
4. Wat doet een “wie” (met “wie”)?	34
4.1 Het narratologisch model van Greimas	34
4.2 Andere rollen van personages	36
4.3 De uitvoering van de rol	42
5. Oefeningen	44
Literatuur	47

Voorwoord

Twee vrienden, Vladimir en Estragon, wachten bij een boom op iemand die nooit komt. In *En attendant Godot* (Samuel Beckett, 1952) wordt “wachten” als werkwoord uitvergroot. De essentie van wachten is het uitstellen van je eigen handelen terwijl je het ontbreken van de beloofde gebeurtenis ondergaat. Er gebeurt dan ook niet zo veel bij de boom en van een handeling is eveneens nauwelijks sprake. Toch blijven de mannen bij de boom, want ze wachten, en wel actief. Wachten is draagbaar als je weet dat het eindig is en de gebeurtenis zich aandient. Godot komt echter niet opdagen, het wachten is oneindig. Gebeurtenissen bakenen tijd en ruimte af. In dit toneelstuk over de uitgestelde gebeurtenis hebben de hoofdrolspelers hebben weinig grip op tijd en ruimte. Ze herinneren zich maar half wat ze gisteren of daarvoor gedaan hebben. Ze hebben ook niet het vermogen om de ruimte te verlaten. De laatste zinnen voor *Rideau* (“gordijnen neer”) zijn:

Vladimir: Alors, on y va?

Estragon: Allons-y.

Ils ne bougent pas.

Zonder gebeurtenissen is alles hetzelfde en waar verschillen ontbreken is het leven monotoon en doet niets ertoe. Zonder het vermogen om gebeurtenissen te zien, is het moeilijk zelf gebeurtenissen te maken, in beweging te komen. Voor mensen met ernstige depressies is dit heel herkenbaar; de ervaring van het onbegrensde is de essentie van hun depressie. Onze narratieve vermogens, het vermogen gebeurtenissen te zien en te creëren en daardoor betekenis te maken, zijn van belang voor hoe we in het leven staan. Niet voor niets wordt *En attendant Godot* gerekend tot het genre van absurdistisch theater; zonder gebeurtenissen is het niet narratief en als het niet narratief is, wordt het absurd. Zelf hou ik trouwens niet zo van de uitdrukking “in het leven staan”, omdat er een vreemde eenzijdigheid in zit. Als je zegt: “Ik sta somber in het leven”, dan is dat op de een of andere manier niet de bedoeling. “In het leven staan” moet altijd positief zijn, krachtig, vrolijk, optimistisch; en als je anders in het leven staat, al is het niet eens somber maar onverschillig of gewoontjes, dan staan de hulptroepen klaar. Net zo normatief is de vraag: “Waar sta je?” Dat is bij voorkeur in het midden. Let maar eens op bij rouwadvertenties. Je ziet wel dat iemand “midden in het leven stond”, maar nooit dat iemand “een marginaal bestaan” leidde, zelfs niet als het zelfverkozen was. Het marginaal geleide leven laten we weg; als iemand dat had, dan gaan we op zoek naar iets wat we wel positief vinden om over de overledene te melden en als we dat niet kunnen vinden, dan zeggen we liever niets. Als je de vragen “hoe sta je in het leven?” en “waar sta je?” echter ontdoet van die normatieve lading, dan zijn ze in de analyse van narratieven weer heel relevant. Het leven, dat zijn die gebeurtenissen. Het narratieve, dat is hoe de verteller zichzelf positioneert in die gebeurtenissen. Welke gebeurtenissen ziet de verteller en welke niet? Waar in die afgebakende, gekaderde tijd en ruimte staat de verteller? Is zij een toeschouwer buiten het kader, of maakt zij deel uit van het verhaal? En als dat laatste aan de orde is, staat ze dan aan de rand of in het midden? Wie zijn voor de verteller de belangrijke anderen in het verhaal, spelen een rol en welke is dat dan? Als analist van narratieven zien we alles door de ogen van de verteller. Wat zegt het verhaal over die verteller? Daar hoeven we geen psycholoog voor te worden; we hebben het verhaal zelf. In deze module gaan we in op wat het verhaal zegt over de verteller en diens poging het leven interessant te maken. Want zeg nou zelf, wie wil z’n leven lang wachten op Godot?

dr. F.M.R.C. Basten